

Ingrijirea paliativa – de la teorie la practica

Constanta 2009

Oana Donea, Elena Ciubotaru, Luciana
Negulescu, Alina Lazar
Asociatia pentru Servicii Mobile de Ingrijire
Paliativa Bucuresti

Cum am ajuns aici?

- Actiunile corpului medical se bazeaza pe ceea ce este considerat mai bine pentru pacient
- Principiul Bolan: “Un medic nu este vinovat de neglijenta daca a actionat in concordanta cu o practica acceptata ca adecvata de un corp medical cu pregatirea necesara in domeniul respectiv” (Bolam vs. Friern Hospital Management Committee)
- Mod de operare stabilit cultural

Ce este o miscare sociala?

O reactie creativa de
contracarare a hegemoniei
(Gramsci)

Hospice ca miscare sociala

- miscarea hospice moderna: Dame Cicely Saunders, St Christopher's, 1967
- se opune medicinei curative ca model hegemonic de ingrijire
- “reteta britanica” = organizarea si finantarea in comunitate, in afara sistemului medical

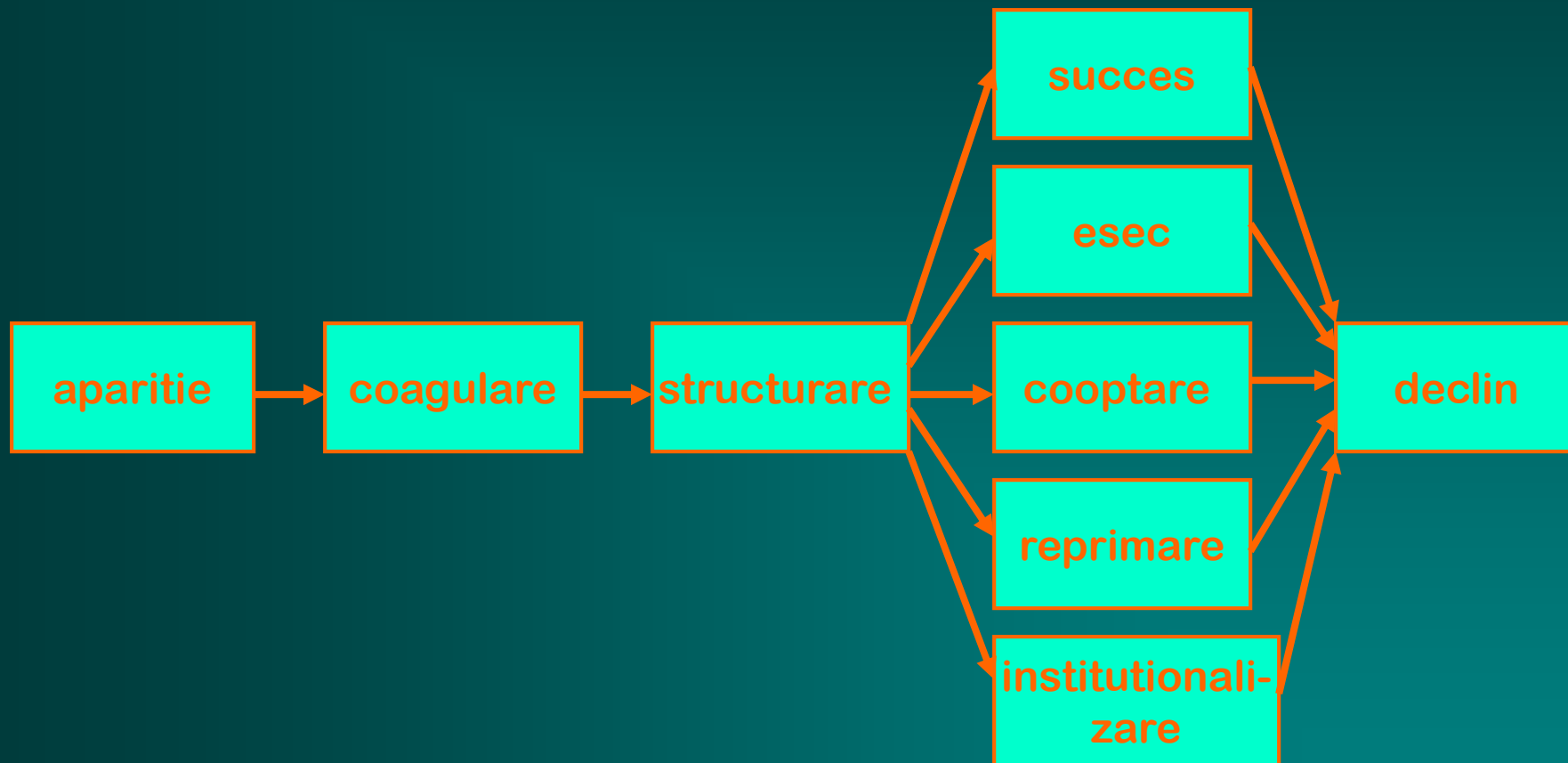
Et voilà...ingrijirea paliativa!

- Canada, Balfour Mount, Royal Victoria Hospital
- 1975 dezvoltă un program din interiorul sistemului medical (Royal Victoria Hospital)
- programul impune termenul “ingrijire paliativa” (lat. “palliare” = acoperire, preferat în limba franceză)
- legătura cu spitalele universitare + finanțare din sistemul public

Stadiile miscarilor sociale

(dupa Blumer, Mauss, Tilly)

Despre miscarile sociale

- Miscarile sociale au lideri carismatici si o anumita evolutie
- Institutionalizarea (previzibila la un moment dat) scade din “sclipirea carismatica” a miscarii initiale dar castiga prin tehnicizare si profesionalizarea participantilor (se “rutinizeaza”, rezulta eficienta)

Ingrijire paliativa sau hospice?

- recunoasterea ca specialitate medicala in SUA a reprezentat un moment de tensiune (Byock: “loialisti” vs “progresisti”)

Abordul clasic hospice vs. cel canadian / european de ingrijire paliativa (Juan Nunez Olarte, D. Gracia Guillen, 2001)

diferenta	hospice	ingrijire paliativa
debutul	in comunitate	in sistemul medical
implicare spital	scazuta	extinsa
implicare medic	scazuta	extinsa
academic	fara prioritate	prioritar
economic	donatii	sistemul de stat
alte servicii (decat domiciliu)	unitati cu paturi de sine statatoare	sectii de IP echipe de spital

Ingrijire paliativa sau hospice?

- respectul pentru individ si diferentele culturale in atitudinea fata de moarte = aspecte esentiale in ingrijirea pacientilor incurabili
- cultura anglo-saxona: Anglia, SUA, Europa de nord, Canada, Australia, Noua Zeelanda
- cultura care “provoaca” in literatura modelul anglo-saxon: Spania, Italia, Grecia, fosta Uniune Sovietica, America latina, Japonia, Filipine

Ingrijire paliativa sau hospice?

- cultura = set de credinte, cunostiinte, arta, morala, legislatie si obiceiuri deprinse de o fiinta umana ca membru al societatii
- interpretarea si aplicarea filozofiei de ingrijire a pacientilor terminali poate fi diferita in diferite contexte socio-culturale
- tarile de cultura latina difera de modelul nord-european si anglo-saxon (imaginea despre viata si lume, modelul catolic cu LOC extern, modelul protestant cu LOC intern)
- conotatia termenului “hospice” in cultura latina

“reteta canadiana”

- programe regionale: Edmonton (Alberta)
- Eduardo Bruera si ESAS
- baza academica solida
- asociatia canadiana de ingrijire Paliativa devine in 2002 Asociatia canadiana de hospice si ingrijire paliativa

“reteta americana”

The National Consensus Project for Quality Palliative Care (2004):

- ingrijirea paliativa este potrivita pentru persoane cu boli amenintatoare de viata sau debilitante de la diagnostic
- modelul de ingrijire paliativa la sfarsitul vietii este ingrijirea hospice

“reteta spaniola”

- planificare / orientare
- SECPAL
- adaptarea la sistemul cultural propriu
- finantare din sistemul de stat
- programul din Catalonia
- acceptarea ca specialitate in lumea medicala

“Miorita” – reteta autohtona?

- LOC extern
- “ Sa le spui curat
Ca m-am insurat
C-o mandra craiasa”...

Echipa de ingrijire paliativa de spital

- tratata ca un medicament nou: ceva cu potential terapeutic care urmeaza sa fie descoperit in continuare si cu efecte secundare care trebuie cantarite fata de acest potential (Dunlop & Hockley)

Stadii de dezvoltare pana la asimilarea ingrijirii paliative (Bruera, 2004)

1. **Negarea:** nevoia de ingrijire paliativa nu e documentata
2. **(Pali)Fobia:** problema e recunoscuta, dar consecintele ei sau solutiile inspira teama
3. **(Pali)Lalia:** se vorbeste mult si nu se dezvolta mai departe – cele mai multe programe dispar aici
4. **(Pali)Activitatea:** recunoasterea, si mai ales finantarea

Echipa de ingrijire paliativa de spital

- serviciu consultativ
- focusul este pacientul (impreuna cu familia), dar datoria este fata de cel care a solicitat serviciul

In loc de concluzie:

- Nu se face sa intrebi un copil “pe cine iubesti mai mult: pe mama sau pe tata?”,
- pentru ca mama ar putea fi englezoaica, iar tatal ar putea fi canadian...

Bibliografie:

- Syme A, Bruce A, Hospice and palliative care, what unites us, what divides us?, Journal of hospice and palliative care nursing 2009, 11(1), 19-24
- Duffy A, A moral force: The story of Dr Balfour Mount, Ottawa Citizen, April 25, 2005
- Bruera E, The development of a palliative care culture, Journal of palliative care, 2004, 20 (4), 316 - 319
- Nunez Olarte J, Gracia Guillen D, Cultural issues and ethical dilemmas in palliative and end-of-life care in Spain, Cancer control 2001, 8(1),46-54
- Brenneis C, Bruera E, Models for the delivery of palliative care: the canadian model, in Bruera E, Portenoy K eds Topics in palliative care, 2001, vol 5, 3 -23
- Centeno C, Gomez-Sancho M, Models for the delivery of palliative care: the spanish model, in Bruera E, Portenoy K eds Topics in palliative care, 2001, vol 5, 25 - 38
- Byock I, Hospice and palliative care: a parting of the ways or a path to the future?, Journal of palliative medicine, 1998, 1 (2), 165-176
- Dunlop R, Hockley J, Hospital-based palliative care teams, 2nd ed, Oxford University Press, 1998

